

6. Малий і середній бізнес у пошуках місця в стратегії економічного зростання в Україні: аналітична доповідь / Національний ін-т стратегічних досліджень. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://old.niss.gov.ua/Table/Jafile19/002.htm>.

Гачек Т.Т. Формы и методы воздействия государства на развитие малого бизнеса в Украине

В результате проведенного исследования были детализированы формы и методы воздействия государства на развитие малого бизнеса в Украине. Выявлены недостатки в организации отечественного механизма государственной поддержки создания и функционирования малых предпринимательских структур. Предложены перспективные направления государственного содействия развитию малого бизнеса.

Ключевые слова: малый бизнес, государственная поддержка, прямые методы воздействия, косвенные методы воздействия, административные методы, экономические методы.

Gatchek T.T. Forms and methods of influence of the state are on development of small business in Ukraine

As a result of the study were detailed forms and methods of state influence on the development of small business in Ukraine. The shortcomings in the organization of the national mechanism of state support for the establishment and operation of small businesses were revealed. The perspective directions of small businesses at the state level were offered.

Keywords: small business, government support, direct control, indirect methods of influence, administrative methods, economic methods.

УДК 657.2

Доц. Н.Ю. Голуб, канд. екон. наук –

Донбаська національна академія будівництва і архітектури;
асист. К.В. Худоба – Макіївський економіко-гуманітарний інститут

**ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА
В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ**

Розглянуто питання щодо формування облікової політики в сучасних умовах господарювання як елемента організації бухгалтерського обліку. Визначено необхідність формування облікової політики на підприємстві та показано її вплив на його фінансові показники. Зроблено аналіз існуючих підходів до визначення сутності "облікова політика" та наведено власне бачення цього поняття. Розглянуто фактори, які необхідно врахувати під час розроблення облікової політики. Для прийняття ефективних управлінських рішень запропоновано рекомендації щодо формування облікової політики з урахуванням вимог сучасного господарювання з метою оподаткування та бухгалтерського обліку.

Ключові слова: облікова політика, бухгалтерський облік, підприємство, ефективність, формування облікової політики.

Діяльність багатьох сучасних підприємств пов'язана з новаторством, пошуком незайнятих ніш на ринку, орієнтацією на ефективність роботи та якість, нестандартністю підходів до справи і ризику, інформованості щодо дії зовнішніх і внутрішніх факторів на бізнес, постійним спостереженням за конкурентами та іншими факторами. У таких умовах необхідною стає розроблення моделі обліку, яка забезпечує інформацію про діяльність підприємства не лише для зовнішніх користувачів, а й передусім для внутрішнього менеджменту. З цією метою на підприємстві необхідно розробляти облікову політику.

У сучасному розумінні облікова політика максимально повно розкриває всі наявні особливості бухгалтерського обліку в конкретному періоді діяльності

підприємства. Правильно сформована облікова політика забезпечує ефективність облікового процесу організації та мінімізує матеріальні, трудові та часові витрати під час вирішення виникаючих питань.

Облікова політика підприємства істотно впливає на величини показників собівартості продукції, податків на прибуток, додану вартість, майно, самого прибутку, а також на загальні показники фінансового стану. Без аналізу облікової політики порівнювати показники діяльності організації в різні періоди її діяльності не можна.

Питання щодо формування облікової політики розглянуто у працях вітчизняних дослідників, а саме: С.В. Голова, В.С. Леня, В.В. Гливенко, Ф.Ф. Бутинця, П.С. Безруких, В.Г. Швеця, М.С. Пушкаря, М.Т. Щирби, С.В. Свірко, П.С. Житнього та ін. Однак, незважаючи на значні досягнення в теорії та практиці формування облікової політики, велика кількість збиткових підприємств, низький рівень платоспроможності, фінансової стабільності, ефективності господарювання та конкурентоспроможності вітчизняних підприємств свідчать про її нерозв'язаність. Через мінливі умови зовнішнього середовища, виникає необхідність формування облікової політики підприємства з урахуванням вимог сучасного господарювання.

Метою роботи є узагальнення сутності облікової політики та розроблення рекомендацій щодо формування ефективної облікової політики в сучасних умовах господарювання з метою оподаткування та бухгалтерського обліку. Необхідність формування облікової політики для кожного підприємства регламентується на законодавчому рівні. Підприємство, виходячи зі специфіки своєї діяльності, має право вибирати ті варіанти обліку, які забезпечать найбільш повну реалізацію функцій управління і ефективне функціонування менеджменту.

Відповідно до ст. 1 Закону України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні", "облікова політика – сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для складання і подання фінансової звітності. Основною її метою є забезпечення одержання достовірної інформації про результати фінансово-господарської діяльності, необхідної для користувачів фінансової звітності з метою прийняття відповідних управлінських рішень" [1]. Тобто під обліковою політикою варто розуміти сукупність способів ведення бухгалтерського обліку, прийняту підприємством – первинного спостереження, вартісного виміру, поточного групування та узагальнення фактів господарського життя.

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" наводить ідентичне визначення цієї категорії, а саме: "облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності" [2].

Нормативно-правове регулювання облікової політики визначено також НП(С)БО 6 "Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах" [3] та наказом Міністерства фінансів України "Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України" [4].

Розглянемо, як визначають поняття облікової політики на міжнародному рівні. Згідно з п.5 МСБО (IAS) 8 "Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки", "облікові політики – конкретні принципи, основи, домовленості, правила і практика, застосовані суб'єктом господарювання при складанні та поданні фінансових звітів" [5].

Порівняно з національним стандартом, у МСБО 8 йдеться про облікову політику в множенні. Згідно з міжнародними стандартами, облікова політика підприємства складається з окремих облікових політик щодо кожного об'єкта обліку. Єдиної думки щодо визначення поняття, сутності облікової політики підприємства серед науковців не має. Існує декілька підходів до трактування цього поняття.

Відповідно до першого підходу, вчені-економісти визначають облікову політику як за національними стандартами, тобто як сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [6-8]. Поняття облікової політики не обмежуються лише складанням і поданням фінансової звітності, адже звітність може бути достовірною лише за умови правильної організації та ведення бухгалтерського обліку.

Інші автори вважають, що облікова політика – це сукупність способів ведення бухгалтерського обліку [9-12]. До способів ведення бухгалтерського обліку належать документація, інвентаризація, оцінка і калькуляція, рахунки і подвійний запис, бухгалтерський баланс і звітність.

Третя група авторів розглядають облікову політику у взаємозв'язку з управлінням [11,13-16]. Виходячи з того, бухгалтерський облік – це інформаційна система для управління, а облікова політика є одним з елементів системи бухгалтерського обліку. Основні підходи до визначення облікової політики систематизовані у таблиці.

Узагальнюючи різні підходи до формування облікової політики, можна навести таке визначення цього поняття: облікова політика – це механізм управління обліковим процесом і складання фінансової звітності шляхом вибору та розробки відповідних принципів, методів і процедур, прийнятих підприємством на підставі загальних правил і особливостей його господарської діяльності з метою інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття ефективних управлінських рішень.

Необхідність формування облікової політики пов'язана з переорієнтацією обліку на надання своєчасної, достовірної, повної та неупередженої інформації про діяльність підприємства зовнішнім і внутрішнім користувачам. Формування облікової політики є важливим і непростим завданням, оскільки впливає на фінансові результати й ефективність діяльності підприємства. Під час розроблення облікової політики потрібно враховувати такі фактори [17]:

- сферу і вид діяльності організації (торгівля, виробництво, надання послуг, будівництво, інший вид підприємницької діяльності, некомерційна діяльність та ін.);
- організаційно-правову форму суб'єкта економіки (товариство з обмеженою відповідальністю, акціонерне товариство, некомерційна організація, державне унітарне підприємство та ін.);

- структуру управління (департаменти, відділи, цехи, дільниці, центри витрат та ін.);
- масштаб підприємницької діяльності (обсяг продажів продукції, товарів, робіт, послуг, чисельність працюючих, вартість активів тощо);
- специфіку об'єктів обліку (склад пасивів і активів організації);
- рівень інформаційної системи (нааявність комп'ютерної техніки та інших технічних засобів збирання, реєстрації та оброблення інформації);
- кваліфікацію бухгалтерських кадрів (знання і компетентність співробітників бухгалтерії);
- фінансову стратегію організації (застосування методів амортизації, прагнення до зменшення податку на прибуток та податку на майно організації, вибір методів оцінювання матеріально-виробничих запасів і ін.).

Табл. Підходи до визначення облікової політики

Автор	Визначення облікової політики
1 підхід	
С.В. Свірко [6]	Сукупність облікових принципів, методів, процедур та заходів для забезпечення якісного, безперервного проходження інформації від етапу первинного спостереження до узагальнюючого – складання фінансової звітності
С.В. Голов [7]	Сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання фінансової звітності
В.С. Лень [8]	Сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності
2 підхід	
Ф.Ф. Бутинець [9]	Система способів і прийомів організації та ведення обліку на конкретному підприємстві, закріплена відповідним внутрішнім нормативним актом на визначений термін
П.С. Безруких [10]	Вибір підприємством конкретних методик, форм, техніки ведення і організації бухгалтерського обліку, виходячи з встановлених правил і особливостей діяльності (організаційних, технологічних, чисельності і кваліфікації облікових кадрів, рівня технічного оснащення бухгалтерії)
П.Є. Житний [11]	Спосіб ведення бухгалтерського обліку, обраний підприємством відповідно до умов його господарської діяльності
В.Г. Швець [12]	Сукупність конкретних методів і способів організації та форм бухгалтерського обліку, прийнятих підприємством на підставі загальних правил і особливостей господарської діяльності
3 підхід	
О.В. Пальчук [13]	Цілеспрямована діяльність людей з управління бухгалтерським обліком для досягнення поставленої мети
Н.С. Сахчинська [14]	Облікова політика є вагомим інструментом в управлінні комерційною організацією
П.Є. Житний [11], М.С. Пушкар, М.Т. Щирба [15], Н.Г. Шпановська [16]	Облікова політика – один із методів управління діяльністю суб'єкта господарювання

Аналіз цих факторів дає змогу вибрати з можливих варіантів облікової політики її оптимальний варіант і знизити бухгалтерські ризики економічного суб'єкта. Грамотно розроблена облікова політика дає змогу визначити оптимальні методи обліку та оцінки активів із зобов'язаннями. Під час формування облікової політики варто закладати основи податкового планування, формулювати обов'язкові елементи облікової політики з метою оподаткування.

Основними цілями, що досягаються розробкою і наступним затвердженням чітко складеної облікової політики, є закріплення правил і основних методик ведення бухгалтерської та податкової звітності, а заодно і регулювання організаційних моментів бухгалтерського обліку. Таким чином, розроблення облікової політики покликана уніфікувати всі форми і методи звітності, існуючі на підприємстві, максимально ефективно організувати між структурними елементами підприємства документообіг. Зрештою облікова політика буде не тільки полегшувати і спрощувати роботу з обліку і підвищувати ефективність документообігу, але також економити трудові витрати підприємства і його матеріальні ресурси.

Отже, для досягнення оптимальної та ефективної облікової політики необхідно враховувати фактори, які мають вплив на її розробку. Формування облікової політики повинно бути орієнтовано на прийняття управлінських рішень щодо розподілу та ефективного використання наявних ресурсів і отримання фінансових результатів. Як результат, грамотно розроблена облікова політика підприємства дає змогу вибирати ефективну схему для ведення бухгалтерського та податкового обліку, знижувати фінансові і податкові ризики, оптимізувати схему оподаткування, що, в підсумку, забезпечить належну ефективність прийнятих економічних рішень і господарської діяльності підприємства.

Перспектива подальших досліджень у цьому напрямі полягає у визначенні складових облікової політики, а саме: її суб'єктів, аспектів, об'єктів та елементів. Організаційний аспект облікової політики сприяє раціональній організації облікового процесу на підприємстві.

Література

1. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 16.07.99 р., № 996-XIV зі змінами та доповненнями / Законодавство України : сайт. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=index>.
2. НП(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" / Законодавство України : сайт. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
3. НП(С)БО 6 "Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах" / Законодавство України : сайт. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99>.
4. Наказ Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 року № 635 "Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України" / Ліга Закон : сайт. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MF13052.html.
5. МСБО (IAS) 8 "Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки" / Каталог підприємств України : сайт. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://rada.com.ua/rus/ifrs/u8/>.
6. Свірко С.В. Організація бухгалтерського обліку в бюджетних установах : навч. посібн. / С.В. Свірко. – К. : Вид-во КНЕУ, 2003. – 380 с.
7. Голов С. Бухгалтерський облік за Міжнародними стандартами / С. Голов, В. Костюченко. – К. : Вид-во "Еконтінг", 2000. – 376 с.
8. Лень В.С. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практика : навч. посібн. / В.С. Лень, В.В. Гливицький. – К. : Центр навч. літ-ри. – 2008. – 608 с.
9. Бутинець Ф.Ф. Організація бухгалтерського обліку : підручник [для студ. ВНЗ] / Ф.Ф. Бутинець, О.П. Войналович, І.Л. Томашевська / за ред. Ф.Ф. Бутинець. – Житомир : Вид-во "Рута", 2006. – 528 с.
10. Безруких П.С. Бухгалтерський учет : учебник / П.С. Безруких. – М. : Изд-во "Высш. шк.", 1999. – 563 с.
11. Житний П.С. Облікова політика в умовах розвитку фінансово промислових систем: методологія та організація : монографія / П.С. Житний. – Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2007. – 352 с.

12. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / В.Г. Швець. – К. : Вид-во "Знання", 2004. – 447 с.
13. Пальчук О.В. Облікова політика як інструмент управління обліком / О.В. Пальчук // Наукові праці Кіровоградського національно-технічного університету. – Сер.: Економічні науки. – 2005. – Вип. 7, ч. 1. – 512 с. – С. 213-221.
14. Сахчинская Н.С. Учетная политика коммерческих организаций: методология формирования и механизм реализации : автореф. дисс. на соискание учен. степени д-ра экон. наук: спец. 08.00.12 – Бухгалтерский учет, статистика / Н.С. Сахчинская. – Тольятти, 2011. – 39 с.
15. Пушкар М.С. Теорія і практика формування облікової політики : монографія / М.С. Пушкар, М.Т. Щирба. – Тернопіль : Вид-во "Карт-бланш", 2010. – 260 с.
16. Шпановська Н. Місце облікової політики підприємства в системі фінансового менеджменту / Н. Шпановська, С. Мушнікова, Н. Котенко // Становлення облікової політики в Україні : тези доп. Всеукр. наук. конф. 18-19 травня 2007 р. – Тернопіль : Вид-во "Екон. думка", 2007. – С. 228-230.
17. Наговицька О.В. Формирование и анализ учетной политики коммерческой организации : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. экон. наук: спец. 08.00.12 – Бухгалтерский учет, статистика / О.В. Наговицька. – М., 2013. – 26 с.

Голуб Н.Ю., Худоба Е.В. Формирование учетной политики предприятия в современных условиях хозяйствования

Рассмотрены вопросы формирования учетной политики в современных условиях хозяйствования как элемента организации бухгалтерского учета. Определена необходимость формирования учетной политики на предприятии и показано ее влияние на его финансовые показатели. Сделан анализ существующих подходов к определению сущности "учетная политика" и дано собственное видение этого понятия. Рассмотрены факторы, которые необходимо учитывать при разработке учетной политики. Для принятия эффективных управленческих решений предложены рекомендации по формированию учетной политики с учетом требований современного хозяйствования в целях налогообложения и бухгалтерского учета.

Ключевые слова: учетная политика, бухгалтерский учет, предприятие, эффективность, формирование учетной политики.

Golub N.Yu., Khudoba K.V. Formation of accounting policies in the contemporary economy

Consider the formation of accounting policy in the current economic conditions as part of accounting. The necessity of forming the company's accounting policies and shows its impact on its financial performance. The analysis of existing approaches to defining the essence of "accounting policies" and given their own vision of the concept. The factors that must be considered when developing accounting policies. In order to make effective management decisions proposed recommendations for the development of accounting policies to meet the requirements of modern management to accounting and taxation.

Keywords: accounting policies, accounting, enterprise, efficiency, formation of accounting policies.

УДК 336.532:338.439.4:637.5

Здобувач О.Б. Дацко¹ – Львівський НУ ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С.З. Гюсського

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ З ВИРОБНИЦТВА М'ЯСА

Виявлено основні тенденції державної підтримки сільськогосподарських підприємств з виробництва м'яса. Встановлено, що для підтримки сільськогосподарських підприємств з виробництва м'яса прийнято державні програми, що прямо або опосеред-

¹ Наук. керівник: доц. Р.М. Минів, канд. экон. наук